

Lovprisning af fetichismen

Af Paul B. Preciado

Menneskehedens ynkelige seksualhistorie finder sin mest konceptuelle og poetiske udgave i fetichdyrkelsen.

Jeg har nu i nogle måneder givet mig i kast med den Don Quichotteagtige og enorme opgave at tildele trans-kroppens ueksisterende eksistens en diskursiv form. Jeg gør det ikke af altruistiske årsager, men fordi en sådan diskursiv opfindelse udgør selve livsbetingelsen for de personer, der befinder sig i udkanten af anatomien og af loven. Et af de parametre, der konstituerer trans-subjektiviteten (sammenlignet med ciskønnes naturaliserede og normale kroppe - dvs. med de personer, der identificerer sig med det køn, som er blevet dem tilskrevet ved fødslen), består i en umulighed af at konstruere sig selv uden at henvise til et element (det være sig et objekt, et organ, et navn, en teknologi, en institution...), som vi ikke har fået tildelt og som ikke tilhører os: Det drejer sig om et objekt eller et organ, som fremstår som noget radikalt andet, men som vi ikke desto mindre gør krav på som både muligt i almindelighed og vores i særdeleshed.

Trans-kroppen opretholder et forhold af gentilegnet anderledeshed med sine egne (uegentlige) kønsorganer og mere specifikt med det organ, som lægevidenskaben bliver ved med at kalde en protese og som vi kalder vores krop. Det er med objektet, at jeg opbygger en anden krop, der er udvidet eller transformeret, og som en kort tid handler og lever. At indlemme objektet indebærer at forkaste dets tingslighed og at insistere på at integrere det som noget levende. Heraf den gæstfrihed jeg føler over for protesen helt til at anse den for at være et kortvarigt og udvendigt organ i min krop.

Den vestlige psykologi taler om "fetichisme" for at angive den kønnede krops forhold til noget, den opfatter som en blot og bar genstand. Ifølge en sådan grammatik skulle fetichismen udgøre et patologisk middel til at opnå nydelse ved at erotisere et objekt. Den fjerde udgave af Manualen til diagnose og statistik for sindslidelser, *DSM IV*, henviser fortsat til fetichismen som en "parafili", dvs. en perversion eller en afvigelse af det seksuelle begær, hvor subjektet bliver ved med indlemme en livløs genstand eller et ikke-genitalt organ i sit kredsløb til fremme af seksuel nydelse. Subjektet forskyder det centrale ved den kønnede penetration bio-penis-bio-vagina, og skifter til en genstand, et billede eller et ikke-genitalt organ, hvormed det indgår i en seksuel relation. Med beundring læser jeg listen over "fetich-parafilier" i *DSM IV*: rétifisme eller fod-fetichisme opkaldt efter den franske forfatter Restif de la Bretonne; belonefili, nåle-fetichisme; toonofili, tegneserie-fetichisme; agalmatofili, voksdukke-fetichisme, dakryfili, gråd- og tåre-fetichisme... Listen er lang, men tillad mig at citere min foretrukne: brontofili, storm-fetichisme. Da jeg gennemgik denne liste, tænkte jeg, at menneskehedens ynkelige seksualhistorie finder sin mest konceptuelle og poetiske udgave i fetichdyrkelsen, den eneste der er værdig en kunstnerisk bearbejdelse. Jeg spørger derfor mig selv, og jeg spørger også mine kollegaer psykologerne, om det mon så også er muligt i dag at blive ved med at bruge fetichisme-begrebet som en kategori til at stille diagnoser og udføre klinisk behandling.

Jeg vil hævde, at i stedet for at være et tegn på afvigelse eller perversion så viser fetichismen os omfanget af de begrænsninger, som den vestlige modernitet har påtvunget livskraften, da den var optaget af opgaven med at fabrikere en civiliseret seksuel erfaring.

For hvad om de begreber, som psykologien har opfundet med det tilsyneladende formål at øge viden og behandling, faktisk blot var redskaber for en kulturel operation med henblik på tilintetgørelse, svækkelse af evner samt underkastelse? De begreber, som vore moderne fag benytter til at forklare og klassificere den seksuelle erfaring og for at forstå konstruktionen af den normale og den patologiske subjektivitet, er mærkede af den koloniale vold. "Fetich" er den betegnelse, som de første portugisiske kolonisatorer i løbet af 1400-tallet gav de objekter, som de oprindelige folkeslag på den afrikanske vestkyst tilskrev en særlig værdi ved at gøre dem til afgørende elementer i et ritual, hvor forskellen mellem levende og døde, organisk og uorganisk, dyrisk og menneskeligt rakte ud over de taksonomier, som den kristne tænkning havde fulgt i Middelalderen. "Fetich" blev derfor den betegnelse, hvormed europæiske kolonikøbmænd og missionærer kunne forvise sådanne objekter og ritualer til trolddom og til primitive og patologiske erfaringer, som burde udryddes.

I den koloniale forestillingsverden har begrebet fetichisme tjent til at legitimere slaveri og imperial politik. Vestlig fornuft har umyndiggjort den rituelle og erotiske forbindelse til det uorganiske ved at kvalificere den som trolddom, patologi og primitivisme, for siden at redde den igen undtagelsesvis og ved den legitimitet, som markedet og akademiet kunne give den som "kunst". Inden for den koloniale modernitet kunne fetichen gå fra hånd til hånd: Fra den rejsende forfatter Charles de Brosses til økonomen Sir William Petty, fra denne til Kant, fra Kant til Hegel, fra Hegel til Auguste Comte, og herfra frem til Marx i 1842, hvor den blev til "vareformens fetichisme", et centralt begreb i den socialistiske kritik af kapitalisme. Det var allerede interessant, at det afrikanske forhold til den uorganiske materialitet var blevet udlagt både som religiøs helligbrøde og trolddom og som økonomisk og politisk patologi, men det er endnu mere fascinerende, at fetichisme er blevet til et nøglebegreb i den moderne seksualpsykologi.

I 1887 skrev psykologen Alfred Binet, der især er kendt for at have opfundet de første forsøgsmetoder til at måle intelligens, "Fetichisme dans l'amour" [Fetichisme i kærlighed], der er en kort afhandling, hvori flytningen af kønsorganernes seksualinstinkt til et objekt bliver betegnet som patologisk. Nogle år senere gør Freud fetichen til nøglen til at forstå forskellen mellem heteroseksualitet og perversion: Fetichister behandler genstande som feticher, mens for de heteroseksuelle er penis og vagina blevet de eneste, gode feticher. Freud arver således den koloniale vold, som har opfundet fetichen, og han opretter den som mental sundhed. Hvad ville vor seksualitet ikke have kunnet være, hvis Freud havde været afrikaner?

"Eloge du fétichisme", bragt i dagbladet *Libération*, Paris, 29-06-2018. Oversat fra fransk af Carsten Juhl.